

Najwyższe wyróżnienia i odznaczenia Krakowa. Kto może zostać Honorowym Obywatelom i laureatem medalu Cracoviae Merenti

2026-09-07

Kraków przyznaje dwa najważniejsze wyróżnienia samorządowe: tytuł Honorowego Obywatela Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa oraz medale „Cracoviae Merenti” („Zasłużony dla Krakowa”). Oba honory mają zupełnie inną rangę i tryb przyznawania, choć ich wspólnym mianownikiem są szczególne zasługi dla miasta. Kogo można nimi uhonorować i jak wygląda procedura?

Honorowe Obywatelstwo - najwyższy tytuł, jaki może nadać Rada Miasta

Honorowe Obywatelstwo Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa to, jak podkreśla samorząd, najważniejsze wyróżnienie przyznawane przez miasto. Nadawane jest „w dowód uznania składanego zasłużonym osobom dla Krakowa i niepodległej Polski”.

Zasady jego przyznawania określa kilka kolejnych uchwał Rady Miasta Krakowa – pierwsza z 1992 roku, ostatnia z 16 marca 2022 roku. Zgodnie z nimi:

- Tytuł mogą otrzymać wyłącznie osoby żyjące – zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy.
- Warunkiem jest wykazanie się zasługami dla miasta, całokształtem dokonań oraz postawą życiową stanowiącą wzór do naśladowania dla krakowian.
- Nadanie tytułu jest niezależne od miejsca zamieszkania kandydata – nie trzeba mieszkać w Krakowie.
- Obowiązuje limit: w ciągu jednej kadencji Rada Miasta może przyznać maksymalnie pięć tytułów (limit podniesiono z czterech do pięciu uchwałą z marca 2022 roku).

Kto może zgłosić kandydata

Wnioski o nadanie Honorowego Obywatelstwa, wraz z pisemnym uzasadnieniem zasług kandydata, mogą składać Komisje Głównej Rady Miasta:

- Prezydent Miasta Krakowa – z własnej inicjatywy
- Przewodniczący Rady Miasta – z własnej inicjatywy lub na pisemny wniosek grupy co najmniej 5 radnych
- grupa mieszkańców Krakowa licząca co najmniej 4 tysiące osób uprawnionych do głosowania w wyborach do Rady Miasta Krakowa (co ważne: podpisy pod takim wnioskiem trzeba zbierać w roku poprzedzającym złożenie wniosku i muszą być opatrzone datą).

Wnioski składa się Przewodniczącemu Rady Miasta Krakowa najpóźniej do 31 marca każdego roku. Trafiają one do Komisji Głównej Rady Miasta, która je rozpatruje. Zanim jednak dojdzie do formalnego nadania tytułu, przewodniczący sprawdza, czy kandydat zgodzi się go przyjąć. Dopiero po uzyskaniu takiej zgody Komisja Główna przygotowuje projekt uchwały, który następnie procedowany jest przez całą Radę Miasta.

**Magiczny
Kraków**

Akt nadania tytułu wręczany jest podczas uroczystej sesji Rady Miasta Krakowa.

Relacja miasta z Honorowymi Obywatelami nie kończy się jednak na samej uroczystości nadania tytułu. Z okazji urodzin żyjących laureatów Przewodniczący Rady Miasta Krakowa regularnie kieruje do nich osobistą korespondencję z życzeniami. Od lat na profilu RMK w mediach społecznościowych publikowane są również posty wspominkowe lub życzenia urodzinowe dla Honorowych Obywateli.

Cracoviae Merenti - najwyższe odznaczenie miasta

Obok honorowego obywatelstwa Kraków przyznaje też medal „Cracoviae Merenti”, który miasto określa jako swoje najwyższe odznaczenie. W przeciwieństwie do tytułu honorowego obywatela, medalem można uhonorować nie tylko osoby fizyczne, ale też organizacje i instytucje – trafił on już m.in. do klubów sportowych Cracovii i Wisły, Muzeum Krakowa, Akademii Sztuk Pięknych czy Zamku Królewskiego na Wawelu.

Na awersie medalu widnieje herb Krakowa i Wzgórze Wawelskie wraz z napisem „Cracoviae Merenti”, na rewersie – wizerunek królowej Jadwigi według portretu Jana Matejki. Autorem projektu jest rzeźbiarz Kazimierz Adamski.

Medal przyznawany jest w trzech odmianach: złotej, srebrnej i brązowej. Złoty medal, jako pierwszy, otrzymał Jan Paweł II – od tego czasu przyznawany jest już wyłącznie instytucjom. Do tej pory wręczono 7 medali złotych, 36 srebrnych (pierwszy otrzymał Krzysztof Penderecki) i 44 brązowe (jako pierwszy – Kazimierz Fugiel).

Kto decyduje o przyznaniu medalu

Medal „Cracoviae Merenti” przyznaje Rada Miasta Krakowa, na wniosek Komisji Medalu. W skład tej komisji wchodzi z urzędu:

- Prezydent Miasta Krakowa – jako przewodniczący komisji
- Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego
- Dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie

Honorowi Obywatele Krakowa

Wśród osób wyróżnionych w ostatnich kadencjach Rady Miasta Krakowa, są m.in.:

- **Anna Dymna** – aktorka teatralna i filmowa (2024)
- **Ks. Adam Edward Fredro-Boniecki** – duchowny, publicysta, wieloletni redaktor naczelny „Tygodnika Powszechnego” (2025)
- **Prof. Krystyna Anna Zachwatowicz-Wajda** – scenografka, aktorka, profesor ASP w Krakowie, uczestniczka Powstania Warszawskiego (2026)
- **Prof. Antoni Działkowiak** – kardiochirurg, twórca krakowskiej kliniki kardiochirurgii (2019)
- **Olga Tokarczuk** – pisarka, laureatka Literackiej Nagrody Nobla (2021)
- **Andrzej Mleczko** – rysownik i satyryk (2021)
- **Prof. Jerzy Buzek** – były premier RP, były przewodniczący Parlamentu Europejskiego (2015)

**Magiczny
Kraków**

- **Biserka Rajčić** – serbska tłumaczka literatury polskiej (2018)
- **Prof. Janusz Skalski** – kardiochirurg dziecięcy (2018)
- **Prof. Władysław Stróżewski** – filozof, wieloletni wykładowca UJ (2013)
- **Ryszard Horowitz** – światowej sławy fotografik, ocalały z Auschwitz, jeden z ocalonych z „listy Schindlera” (2014)
- **Adam Macedoński** – artysta plastyk, działacz opozycji niepodległościowej w PRL, współzałożyciel Instytutu Katyńskiego (2014)
- **Lech Wałęsa** – prezydent RP, współzałożyciel i pierwszy przewodniczący NSZZ „Solidarność” (1990)
- **Hank Brown** – amerykański polityk Partii Republikańskiej z Kolorado (1996)
- **Kardynał Stanisław Dziwisz** – osobisty sekretarz papieża Jana Pawła II (2009)
- **Norman Davies** – historyk, profesor University College London (1999)
- **Prof. Istvan Kovacs** – węgierski dyplomata, historyk, pisarz, poeta i tłumacz literatury polskiej (2003)

Pełne, historyczne zestawienie wszystkich Honorowych Obywateli Krakowa – od XIX wieku po dziś dzień oraz kompletna lista laureatów medalu „Cracoviae Merenti” dostępne są w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Krakowa (bip.krakow.pl).